

Профорієнтаційний напрям діяльності позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю Львівщини

Марія КОШІЛЬ,

методист вищої категорії Львівського обласного державного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

Позашкільні навчальні заклади покликані надавати додаткову освіту та сприяти професійному самовизначенню вихованців. Вони забезпечують початкову професійну спеціалізацію навчання, підготовку учнівської молоді до свідомого життєвого вибору.

Це добре усвідомлюють педагоги навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку Львівщини. Вони розробляють і впроваджують у практику освітні, науково-практичні, соціально-практичні, дозвілєво-виховні проекти. Мета цих проектів – надати юннатам теоретичні знання, сформувати в них практичні вміння та навички, допомогти свідомо вибрати майбутню професію (див. рис. 1).

Кожен керівник творчого учнівського об'єднання, який працює над певним проектом, застосовує у своїй діяльності найбільш доступні форми навчання, які дають змогу глибше ознайомити вихованців з науково-технічними, економічними, екологічними основами сучасного виробництва, розкрити важливість праці фермера і хлібороба, біолога і еколога, сформувати в учнів інтерес до оволодіння професіями.

У позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного профілю поряд з педагогами працюють агрономи, ветеринари, медики, лісівники, представники інших професій. І зазвичай це дуже обдаровані люди, закохані у свою працю, які передають цю любов і свої вміння дітям. Багато колишніх вихованців позашкільних навчальних закладів завдяки своїм наставникам обрали професію і досягли значних успіхів.

Еколого-натуралістичні центри та станції юннатів завжди надавали вихованцям можливості для реалізації своїх здібностей, інтересів та нахилів. Одним із завдань позашкільних навчальних закладів, що відповідає потребам сьогодення, є формування готовності учнівської молоді до праці в умовах

ринкової економіки, зокрема й підготовка здібних учнів до підприємницької діяльності. Якщо в еколого-природоохоронних гуртках трудова діяльність переважно має пошуково-науковий характер, то в сільськогосподарських характеризується виробничою спрямованістю.

В області працюють сім позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю. Педагогічні працівники позашкільних навчальних закладів ставлять перед собою завдання допомогти дітям у застосуванні своїх знань і здібностей на практиці, сформувати і розвинути їхній інтерес до певних професій. Система профорієнтаційної роботи включає передусім ознайомлення вихованців з різними формами господарювання: фермерськими, орендними, підприємницькими, науково-дослідними, з роботою сортодільниць, лабораторій, а також найбільш поширеними професіями. З цією метою проводяться бесіди, рольові ігри, презентації проектів творчих об'єднань, лекції, демонстрації відеофільмів, екскурсії; використовуються преса, радіо, телебачення, науково-популярна література; організуються масові виховні заходи, змагання, конкурси, зльоти, виставки та ін.

У позашкільних навчальних закладах запроваджуються нові форми трудового виховання і профорієнтації, зокрема агрофірми, учнівські аграрні трудові об'єднання, шкільні лісництва. Робота в них максимально наближена до виробництва. Органи самоврядування, які створюються в учнівських трудових об'єднаннях, приймають самостійні виробничі рішення, беруть активну участь у складанні планів, розподіляють отриманий прибуток. За таких умов господарювання кожна дитина, яка є членом об'єднання, вчиться поважати свою і чужу працю, стає сумлінною й ощадливою. Це значною мірою сприяє розвитку в учнів інтересу до майбутньої професії – формуванню почуття господаря.

Відповідно до соціальних запитів коригують свою роботу творчі учнівські об'єднання Самбірської міської станції юних натуралістів. Педагогічний колектив створює сприятливі умови, враховуючи індивідуальні особливості, інтереси і потреби вихованців, для зацікавлення їх тим чи іншим видом діяльності, орієнтації школярів на певні професії. Тут організовані гуртки юних медиків, які працюють на базі медичного коледжу. Юннати

Рис. 1. Діяльність позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю Львівщини

вивчають анатомію та фізіологію людини, здійснюють практичну роботу, вирощують на навчально-дослідній земельній ділянці лікарські рослини та вивчають їх фармакологічні властивості. Навчаючись у таких творчих учнівських об'єднаннях, вони набувають початкові вміння і знання зі спеціальності домашньої медсестри.

Члени творчого учнівського об'єднання «Знавці лікарських рослин» Бориславської СЮН з успіхом втілили в життя проект «Доброта». Протягом року юннати вирощували і збирали лікарську сировину та безкоштовно забезпечували нею самотніх людей, спецшколу-інтернат, дитячі садки міста, а решту реалізували в аптеки.

Вихованці творчих учнівських об'єднань народних ремесел під час навчально-виховного процесу вивчають народну творчість і природу, навчаються оберігати і примножувати її красу, відобразити її у побуті та культурі; у них формуються естетичні, природознавчі задатки, здійснюється їхнє професійне самовизначення.

Керівник творчого об'єднання «Цікаве лозоплетіння» Дрогобицького районного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді добре володіє методикою роботи з лозою, рогозою, соломомою. Майстер вчить юннатів, як правильно вибрати матеріал, які інструменти підібрати для роботи, як

відновити сировину, реалізувати виріб. Спонукає вихованців свідомо поставитися до вибору професії, відчути себе корисними для людей, суспільства, держави, максимально розкрити свої здібності, самоствердитися. Вихованці отримують фах і можуть професійно реалізуватися.

Формує інтерес юннатів до науки, здійснює орієнтацію на певні професії і табір передового досвіду «Юннат», де учні поглиблюють свої знання з біології, екології, сільського господарства; ознайомлюються з досягненнями науково-дослідних інститутів НАН України, ботанічних садів; зустрічаються з ученими, обмінюються досвідом роботи на науково-практичних конференціях, беруть активну участь у конкурсах, змаганнях.

Значну увагу позашкільні навчальні заклади приділяють організації дозвілля юннатів. Свята, ранки, вечори, диспути, конференції, конкурси, виставки, літні табори, походи, екскурсії, експедиції дають учням змогу пізнати реальне життя, розвинути художні смаки і майстерність, освоїти різні ремесла та професії. Еколого-натуралістичні центри та станції юннатів, маючи належну матеріально-технічну базу та висококваліфікованих педагогів, допомагають своїм вихованцям у виборі майбутньої професії. Вони справді є школами трудового, фахового, екологічного, морального становлення молоді.